

Parcs Naturals de la Comunitat Valenciana

Nº 06 ABRIL-JUNY 2019

GENERALITAT
VALENCIANA

parc natural
del montgó

Montgó

INFO trimestral del Parc Natural del Montgó

01

COLABORACIONS

- Els Barrancs del Montgó (II).
Per Juanjo Ortuño

04

COMUNICACIÓ I DIVULGACIÓ

- Flora y Fauna del Montgó:
Alfals arbóri i Serp verda.

- Les Boires del Montgó

07

MANTENIMENT I CONSERVACIÓ

Resum dels treballs de l'equip
de manteniment del Parc
Natural.

08

EDUCACIÓ AMBIENTAL

- Visites escolars al Parc
Natural del Montgó.
- Visites interpretatives

09

NOTÍCIES

LA MUNTANYA DELS CENT BARRANCS (II) Les Planes i el Cap de Sant Antoni

El Montgó "s'endinsa" en la mar per les Planes que formen el Cap de Sant Antoni. Des del punt de vista geològic es tracta d'una curiosa formació anomenada "Rasa d'Erosió Marina", és a dir: la resta d'una antiga plataforma submergida a poca profunditat, que va ser anivellada per l'erosió de la mar. La variació del nivell de les aigües i l'erosió tant per part del mar que va soscavant i tallant la roca calcària en els penya-segats, com de la pluja que excava els barrancs; donen lloc a la seua actual morfologia.

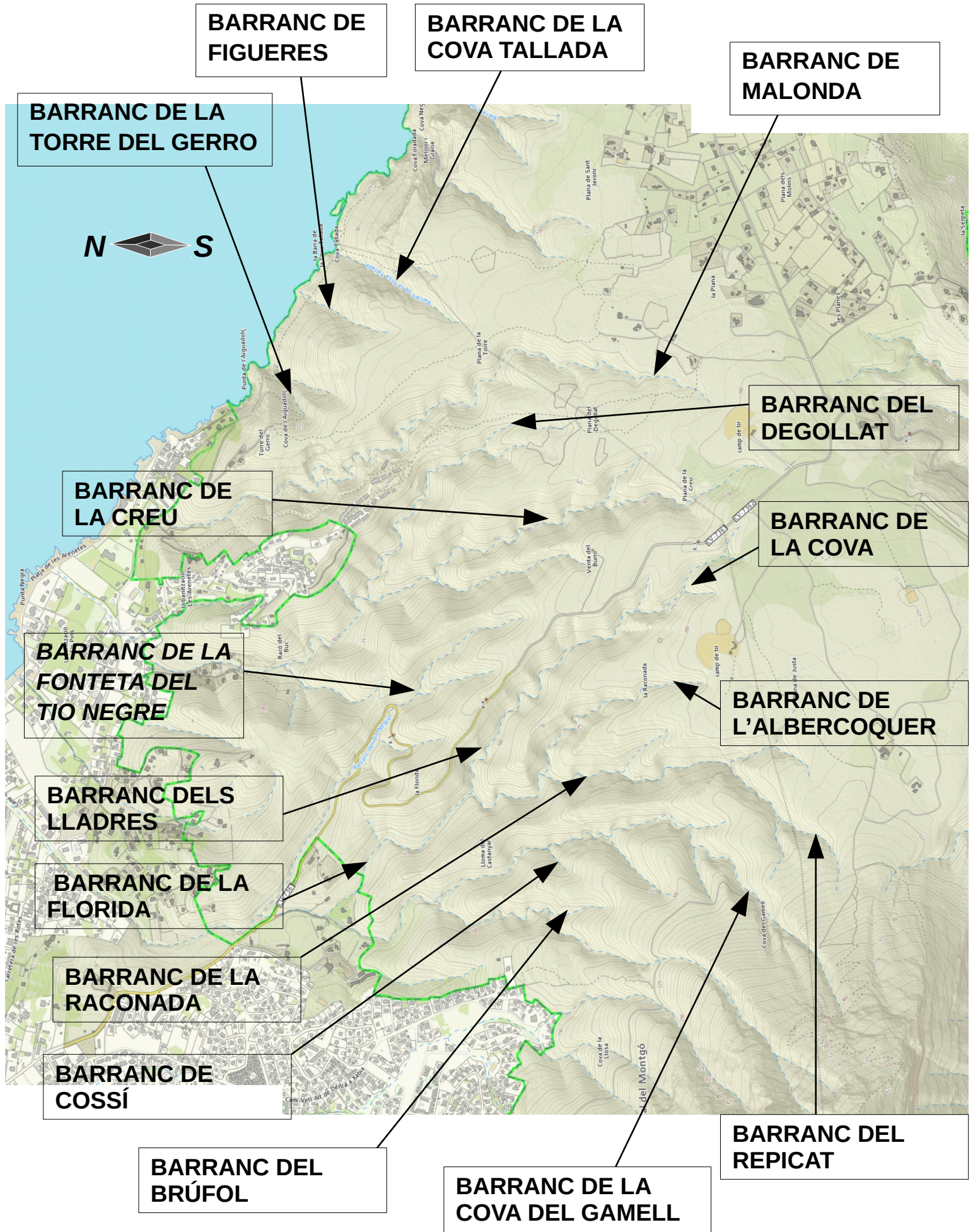
Aquest curiós conjunt està considerat com " Lloc d'interès Geològic " per part de l'institut geològic i miner d'Espanya.

En esta ocasió recollim els noms dels diferents barrancs que creuen les Planes entre Dénia i Xàbia

En els mapes de les pàgines següents venen recollits els noms dels barrancs, començant pel final del " Camí dels Colònies " i seguint la direcció de les agulles del rellotge. amb una fletxa per tal de localitzar-los al mapa

Foto de les Planes des de la pujada al Montgó per Xàbia

BARRANC DE FIGUERES

BARRANC DE LA COVA TALLADA

BARRANC DE MALONDA

BARRANC DE LA TORRE DEL GERRO

BARRANC DEL DEGOLLAT

BARRANC DE LA CREU

BARRANC DE LA COVA

BARRANC DE LA FONTETA DEL TIO NEGRE

BARRANC DE L'ALBERCOQUER

BARRANC DELS LLADRES

BARRANC DE LA FLORIDA

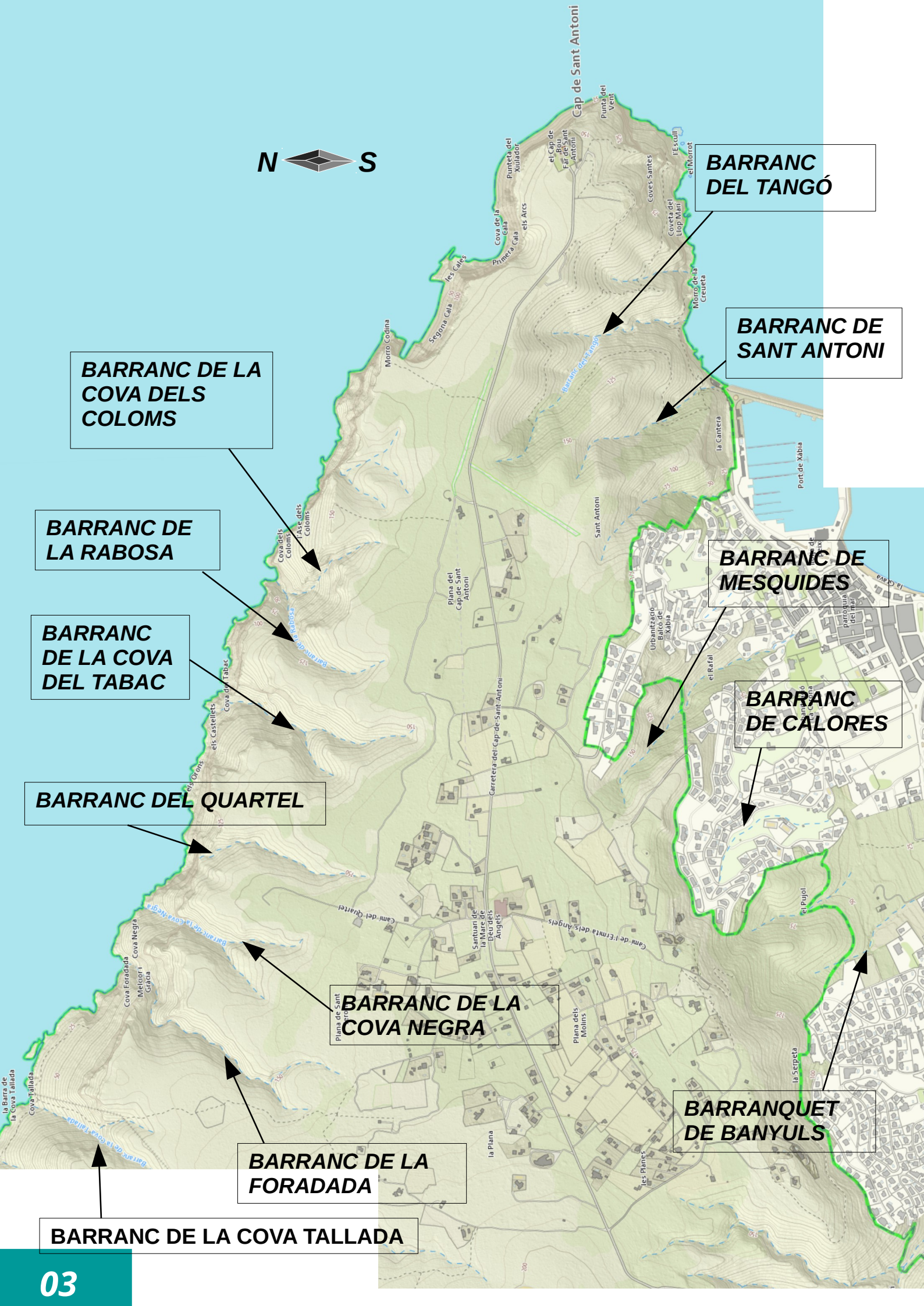
BARRANC DE LA RACONADA

BARRANC DE COSSÍ

BARRANC DEL BRÚFOL

BARRANC DE LA COVA DEL GAMELL

BARRANC DEL REPICAT

BARRANC DE LA COVA DELS COLOMS

BARRANC DE LA RABOSA

BARRANC DE LA COVA DEL TABAC

BARRANC DEL QUARTEL

BARRANC DE LA COVA NEGRA

BARRANC DE LA FORADADA

BARRANC DE LA COVA TALLADA

BARRANC DEL TANGÓ

BARRANC DE SANT ANTONI

BARRANC DE MESQUIDES

BARRANC DE CALORES

BARRANQUET DE BANYULS

J. Juárez

Mario Gimeno Benavent

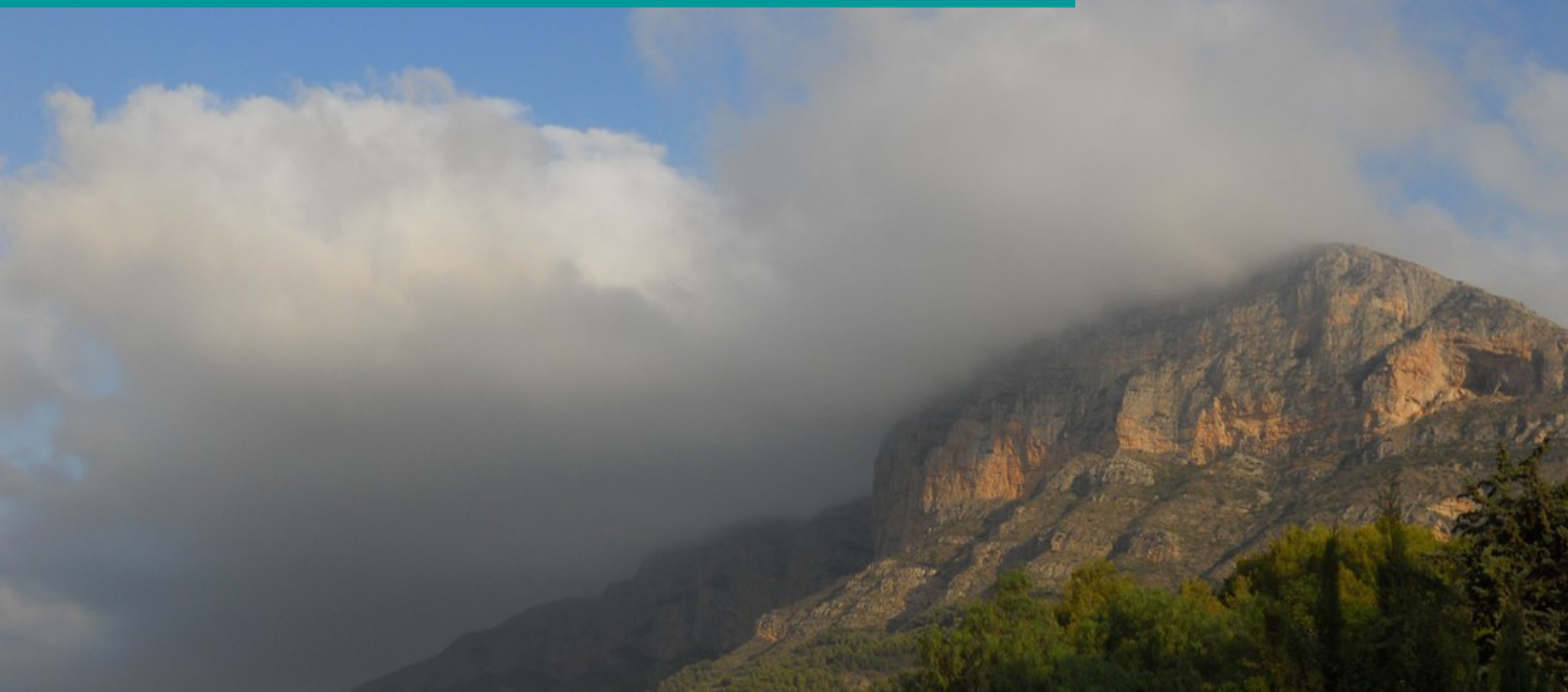
En estes línies on acostem la biodiversitat del nostre estimat Montgó als lectors, anem a conèixer un parell d'espècies, que destaquen per la seua grandària; una és un rar endemisme de la flora mediterrània mentre que l'altra és un dels rèptils més freqüents dels nostres camps.

- **Alfals arbori (*Medicago citrina*):** Ens trobem davant un «gegant» dels alfals, en condicions òptimes de sòl i aigua pot créixer més de 3 metres d'alçada, però en el seu hàbitat natural no sol assolir aquestes proporcions. És una planta escassíssima, que únicament es troba en alguns illots d'Eivissa, Cabrera, les Columbrets i una xicoteta població de poc més de 30 exemplars tots ells a l'illot de la Mona o l'Escull del cap de Sant Antoni. Viu en condicions extremes amb poc sòl i elevada salinitat. En Columbrets va desaparèixer de l'illa grossa quan es van introduir conills, encara que les seves poblacions s'han recuperat després dels programa de restauració d'hàbitats duts a terme per la Generalitat.

En els últims anys la major amenaça ve donada pels atacs d'un cotonet (*Icerya purchasi*) i per les sequeres cada vegada més recurrents.

- **Serp Verda (*Malpolon monspessulanum*):** Arriba a superar els 2 metres de longitud en els exemplars adults, es tracta del major ofidi que podem trobar a la península Ibèrica de forma natural. Habita multitud d'ecosistemes encara que prefereix els camps de conreu de secà. Mentre que els juvenils presenten un dibuix de taques marrons o brunes sobre fons gris, els adults solen ser d'un color uniforme entre verd i marró fosc. És característica de l'espècie l'escata sobre l'ull que li dona un aspecte "d'enfadada". Encara que presenta dents verinoses, estes estan situades al fons de la boca, per tal de paraitzar i matar la seua presa abans d'engolir-la, de manera que no inocula el tòxic en cas de mossegar a una persona (si no se les molesta no són perilloses). Igual que la resta de rèptils està protegida per la llei i en cas de topar-nos amb ella, el millor és ignorar-la i davant la nostra presència la serp s'amagarà. Es tracta d'un gran aliat de les persones ja que depreda sobre rates, ratolins i conills que representen plagues per a molts cultius agrícoles. I també és presa de l'àguila marcenca i dels eriçons quan les serps són menudes.

La seva major amenaça és la pèrdua de cultius tradicionals de secà, i els atropellaments.

LES BOIRES DEL MONTGÓ

El clima mediterrani es caracteritza pels seus estius secs i càlids i una concentració de pluges en els mesos de tardor i quelcom a la primavera . A causa d'aquest règim irregular de pluges la zona mediterrània de la Península Ibèrica sol presentar problemes de disponibilitat hídrica. En general, se sol mesurar la precipitació per les pluges generades, però cal afegir que en moltes zones muntanyoses, la boira juga un paper crucial com a aportació hídrica.

El massís del Montgó, ha format part d'un estudi destinat a caracteritzar la variabilitat espai-temporal d'arreglament d'aigua de boira en la costa est de la Península Ibèrica. Els habitants de la zona, coneixen el característic "capell" que es forma en moltíssimes ocasions sobre el Montgó. Al tractar-se aquesta d'una serra litoral prou elevada i molt pròxima al mar, arreplega l'aire carregat d'humitat i aquest, al pujar per les vessants de la muntanya, va refredant-se ràpidament creant una condensació i per tant el capell de boira tan característic.

A més del Montgó, es van instal·lar estacions de mesura en altres 24 punts al llarg de la costa des de Girona fins a Almeria, i repartint-los també en llocs costaners, prelitorals i d'interior per a poder observar diferències (si les haguera) entre distància al mar o latitud (N-S).

Es van prendre mesures tant de pluja, com de pluja-boira combinades com de boira pura. En general, es pot destacar que la pluja arreplegada va ser de més a menys en sentit longitudinal d'una manera prou lineal, no obstant això, quant a l'arreplegada de boira, la variabilitat ha sigut major.

El Montgó destaca de les zones veïnes per la seua elevada capacitat d'arreglament de boira, sent esta de 4,5 l/m² i dia front a la quantitat arreglada de pluja de 2,7 l/m² i dia. La major quantitat de boira sol arreglar-se en les primeres hores del dia, descendint de manera notable a partir de les 9h fins a la nit. És important a més indicar que no només s'arregla més boira que pluja, si no que durant l'època més dura de falta d'aigua, com és l'estiu, la presència de pluges quasi és nul·la, mentre que l'arreglament d'aigua de boira, encara que disminueix respecte a altres èpoques, es manté de manera regular, la qual cosa suposa un alleugeriment per a plantes i animals.

En general cal destacar de manera molt important el component de l'altitud com a variable principal en estacions de la mateixa zona. A major altitud major arreglament de boira. Addicionalment, la distància en línia recta a la costa ha de ser el més curta possible. És a dir, els llocs de major arreglament de boira són llocs molt elevats i el més pròxims a la costa possible.

Sens dubte, este estudi ens descobreix el paper que les boires juguen en les Muntanyes mediterrànies. Un paper més important com a aportació hídrica que la pluja i que fa possible que aquestes puguen mantindre la flora i la fauna tan diversa que presenten.

*Spatio-temporal variability of fog-water collection in the eastern Iberian Peninsula: 2003–2012

Maria J. Estrela^a, David Corella^a, Jose A. Valiente^b, Cesar Azorin-Molina^{c,d}, Deliang Chen^c

^a Departament de Geografia, Universitat de Valencia, Avda. Blasco Ibáñez 28, 46010, Valencia, Spain

^b Fundació CEAM (Fundació Centre d'Estudis Ambientals del Mediterrani), Parc Tecnològic, Calle Charles R. Darwin 14, 46980 Paterna, Valencia, Spain

^c Regional Climate Group, Department of Earth Sciences, University of Gothenburg, Sweden

^d Centre d'Investigacions sobre Desertificació, Consell Superior d'Investigacions Científiques (CIDE-CSIC), Montcada, Valencia 46113, Spain

MANTENIMENT I CONSERVACIÓ

FINALITZACIÓ DELS TREBALLS EN LA SENDA DE LA COVA TALLADA

La brigada de manteniment ha acabat de millorar la seguretat en la senda, que encara així continua sent d'una dificultat tècnica elevada. Estos treballs s'han finalitzat abans de la temporada turística on sol incrementar-se molt el nombre de visitants a eixe espai i on en algunes ocasions s'han produït accidents.

SEGUIMENT DE POBLACIONS DE FLORA AUTÒCTONA

Com tots els anys, la brigada de manteniment junt amb els educadors, han col·laborat amb el Servei de Vida Silvestre en el seguiment de les poblacions d'algunes espècies en perill d'extinció com és la *silene hifacensis*, així com altres vulnerables o d'interès com són la *medicago citrina*, el *narcissus perezlarae*, el *ruscus hypophyllum* o el *juniperus oxycedrus ssp. macrocarpa*

REPARACIÓ DE DESPERFECTES I SENYALS EN EL PARC

A l'abril degut a un temporal, es van patir desperfectes en uns quants llocs del parc.

A la teulada de les banys de l'Àrea Recreativa es trencaren algunes teules. L'Ajuntament de Xàbia va aportar el material i la brigada de manteniment va realitzar la reparació.

També es va realitzar el canvi de l'antic cartell de recomanacions que es trobava allí, per un altre d'acord amb la normativa actual de senyals en Parcs Naturals.

En quant a danys en camins, tant en el Camí de la Colònia com en la senda del repetidor de la cara sud es van haver de reparar xaragalls i clavills i buidar cunetes.

VISITES ESCOLARS AL PARC NATURAL DEL MONTGÓ.

D'abril a juny han visitat el Parc Natural, gaudint de diferents activitats i visites, un total de 671 alumnes de primària, secundària i batxillerat.

Els mesos de primavera són òptims per gaudir d'un passeig per la natura coneixent en viu i en directe els valors que fan del Montgó un dels Parcs Naturals preeminents de la nostra xarxa d'Espais Naturals Protegits. És per això que esta temporada l'aprofiten molts dels centres educatius de la nostra Comunitat per tal d'organitzar activitats didàctiques a l'aire lliure.

Els alumnes reforcen els seus coneixements de les matèries que estudien a l'aula, aprenen coses noves, fan exercici, i no hem d'oblidar els múltiples beneficis per a la salut (no només dels menuts) que representa el passar unes hores "immersos" a la natura. És per tant una cosa que hauríem de potenciar al màxim en l'educació dels infants.

CAMPANYES DEL SEGON TRIMESTRE.

Les diferents campanyes que s'han dut a terme en el trimestre han estat les següents:

- Abril: Campanya "EIXAMPLA ELS TEUS PULMONS" amb 24 participants, i la campanya "JUGA A LA NATURA" on van gaudir de les activitats varies famílies.
- Maig: Campanya "EL DIA DELS PARCS" amb 15 participants

- Juny: la campanya de "CONSUM RESPONSABLE" en col·laboració amb la associació de veïns i Veïnes de Jesús Pobre, amb 23 persones que van aprendre a recollir fulles de margalló i les tècniques de trenar la llata i elaborar cabassos i cistelles amb aquest material, de manera que es revaloritza l'artesania local i disminueixca l'ús de plàstics.

REPARACIÓ D'UNA SENDA IL·LEGAL PER PART DEL COL·LECTIU D'USUARIS DE BTT

Com es va indicar en l'anterior butlletí, després de la reunió amb la Direcció del parc, els representants d'usuaris de BTT es van oferir a col·laborar activament amb les tasques de Conservació. Així, durant el mes d'abril, i assessorats per la Brigada del Parc, este col·lectiu, va restaurar una senda que havia sigut oberta de manera il·legal per part d'usuaris de BTT poc escrupolosos i en la que havien destruït marges de pedra seca, i generat un nivell d'erosió important així com molèsties als caminants. Gràcies a tots els participants en la seua recuperació i gràcies per donar un exemple que s'ha de seguir i mostrar les bones pràctiques de la BTT.

POSADA EN MARXA DE LA REGULACIÓ DE VISITES EN LA COVA TALLADA DES DEL 15 DE JUNY.

Ha entrat en vigor la resolució que regula les visites a l'emblemàtic paratge del 15 de juny fins al 30 de setembre, ambdós inclosos.

Esta resolució imposa la necessitat de sol·licitar via telemàtica una reserva prèvia d'entrades per tal de poder accedir a la Cova. Podran sol·licitar-se 5 entrades per persona que ho sol·licite, sempre dins d'un rang horari, atès que tan sols es podrà romandre en la cova i zona de bany enfront d'aquesta un màxim de 1:30h. El primer torn d'entrada comença a les 9:00h i l'últim és a les 19:00h.

La finalitat és evitar les aglomeracions en esta zona, protegint els valors mediambientals i patrimonials de la zona i al mateix temps millorant la qualitat de la visita.

S'han mantingut reunions amb els ajuntaments i amb les diferents forces de l'orde (Agents Mediambientals, Policia nacional, de la Generalitat, Local, SEPRONA, Servei de Vigilància de la Reserva) Tenint tots ells potestat per a sol·licitar els permisos i sancionar en conseqüència.

RETIRADA DE L'ESTACIÓ METEOROLÒGICA I D'ARREPLEGADA DE BOIRES EN EL BARRANC DEL'EMBOIXAR

El passat 6 de juny tècnics del CENEAM i la Brigada del Parc van pujar fins a la zona del Barranc de l'Emboixar per tal de desmuntar una estació meteorològica de precisió que ha sigut utilitzada per a rerecollir i enregistrar les criptoprecipitacions (o aigua de boira) en el Montgó. Totes les dades s'han utilitzat per tal de realitzar l'article que hem inclòs en aquest número sobre el tema de replega d'aigua per boires i la seua importància en l'est peninsular.

Rodolia adulta damunt de ous d'*Icerya*

Larva de *Rodolia* "berenant"

TRACTAMENT BIOLÒGIC CONTRA UNA PLAGA QUE AFECTA UNA ESPÈCIE VULNERABLE DE FLORA

La *Icerya purchasii* a pesar del seu estrany nom, és unes plaga prou coneguda en jardins i sobretot en camps de cítrics, tal vegada els sone més com «cotonet» o Cotxinilla acanalada. Doncs esta cotxinilla, ha decidit «berenar-se» la *medicago citrina* una planta considerada com vulnerable per la UICN i de la qual ja em parlat en aquest número. En el Parc portem molts anys cuidant i treballant amb esta planta, les seues poblacions naturals i noves plantacions, així que ens hem posat mà a l'obra.

Després de notificar al Servei de Vida Silvestre el problema, van aconseguir proporcionar-nos larves d'un depredador específic de la cotxinilla, a través del Servei de Sanitat Vegetal d'Agricultura. Este depredador no és un altre que *Rodolia cardinalis* i sí, a pesar del seu estrany nom, també és un conegut de jardins i camps, és una espècie de marieta. El seu potencial de depredació és tan alt, que en un termini curt (3-4 setmanes) pot deixar net un hort afectat per *Icerya*. L'atracció que *Icerya* exercix sobre *Rodolia* és molt intensa fins i tot a grans distàncies.

D'ara en avant tenim al Parc estos dos nous inquilins que formaran part de l'equilibri natural del mateix.

...i molt més:

Continuem obrint aquestes pàgines a qualsevol que vulga aportar la seua pedreta per a "entre tots, fer marge", de manera que puguen fer-nos arribar fotos, articles, correccions col·laboracions... en definitiva, que este butlletí siga un lloc de trobada entre el personal que treballa al Parc i els visitants, propietaris, veïns ... etc.

Per tal de fer-nos arribar el que vos agradaria que publicarem en estes pàgines trimestrals, podeu enviar per correu electrònic a l'adreça electrònica de:

[*parque_montgo@gva.es*](mailto:parque_montgo@gva.es)

I si volen participar de les nostres activitats organitzades, i conèixer un poc més el "vell Montgó", visiteu la nostra pàgina web:

[**http://www.parquesnaturales.gva.es/ca/web/pn-el-montgo**](http://www.parquesnaturales.gva.es/ca/web/pn-el-montgo)

Redacció: Equip Tècnic de la Unitat de Gestió del Parc Natural del Montgó i de la Marjal de Pego-Oliva

Generalitat Valenciana

Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural

Camí de Sant Joan nº1. Finca del Bosc de Diana.

C.P.:03700. Dénia. Alicante.

Telf.: 966 467 155 / 679 196 461 / 679 195 227

e-mail: parque_montgo@gva.es / parque_pegooliva@gva.es

web: <http://parquesnaturales.gva.es>